

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Факультет романо-германської філології

Кафедра граматики англійської мови

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

«Еволюція художніх образів та мовленнєвих портретів
Шерлока Холмса та Доктора Ватсона у дзеркалі різних
медій»

**«Speech portrait of Sherlock Holmes and Dr. Watson in
different media: Evolution or revolution? »**

Виконала: здобувачка денної форми навчання
спеціальності 035 Філологія 035.41
Германські мови та літератури (переклад включно)
Англійська мова та література
Мкртичан Анна Ашотівна

Керівник к.філол.н., доц.

Пожарицька О.О.

Рецензент док.філол.н., проф.

Бігунова Н.О.

Рекомендовано до захисту:
Протокол засідання кафедри

№ ____ від ____ . ____ . 20 ____ р.

Завідувач(ка) кафедри

_____
(підпис)

_____
(прізвище, ім'я)

Захищено на засіданні ЕК № ____
протокол № __ від ____ . ____ . 20 ____ р.

Оцінка _____ / _____ / _____
(за національною шкалою/шкалою ECTS/ бали)

Голова ЕК

_____
(підпис)

Колегаєва І.М.

Одеса 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ I. Художній текст як єдність авторського наративу та діалогу	
персонажі	8
1.1 Художній текст як стилістичний жанр	8
1.2 Авторський наратив і художній діалог як два плани вираження авторської ідеї	11
1.3 Герой і персонаж як категорії в художній літературі.....	13
1.4 Мовленнєва і мовна особистість: визначення і розуміння в лінгвістиці. Мовленнєвий і мовний портрет.....	15
РОЗДІЛ II. Мовленнєві портрети Шерлока Холмса та Доктора Ватсона у повісті А.К. Дойла «A study in Scarlet».....	18
2.1 «Пригоди Шерлока Холмса» А.К. Дойла як роман детективного жанру: головні герої і система персонажів.....	18
2.2 Мовленнєвий портрет Шерлока Холмса і Доктора Ватсона в повісті А.К.Дойла «A study in Scarlet».....	26
2.2.1 Основні синтаксичні типи речень в англійській мові.....	26
2.2.2 Комунікативно-синтаксичний мовленнєвий портрет героя в повісті А.К. Дойла – Шерлока Холмса.....	28
2.2.3 Комунікативно-синтаксичний мовленнєвий портрет героя в повісті А.К. Дойла – Доктора Ватсона.....	35
РОЗДІЛ III. Мовленнєві портрети Шерлока Холмса та Доктора Ватсона у телесеріалі BBC 2010 року «Sherlock».....	41
3.1 Художній фільм та телесеріал як вид мистецтва та засоби створення авторської квазі-реальності в художньому фільмі та телесеріалі.....	41
3.2 Загальна кіноадаптація повісті «Етюд в багряних тонах» в однойменному телесеріалі BBC 2009 року «Sherlock».....	43
3.2.1 Мовленнєвий портрет Шерлока Холмса в однойменному телесеріалі «Sherlock».....	51

3.2.2 Мовленнєвий портрет Доктора Джона Ватсона в однойменному телесеріалі «Sherlock».....	59
РОЗДІЛ IV. Мовленнєві портрети Шерлока Холмса та Доктора Ватсона крізь призму соціоніки.....	67
4.1 Теоретичні засади соціоніки – психологічні типології особистості.....	67
4.2. Розвиток соціонічної типології особистостей.....	70
4.3. Соціонічні типи особистостей крізь призму лінгвістики.....	72
4.4. Лінгвосоціонічний тип особистості.....	76
4.4.1. Лексичні та граматичні аспекти мовлення соціотипів.....	78
4.5. Лінгвосоціотип героя Шерлока Холмса у двох його втіленнях: у повісті «A Study in Scarlet» та епізоді «A Study in Pink».....	103
ВИСНОВКИ.....	120
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	123
ДОДАТКИ.....	134
SUMMARY.....	143

ВСТУП

Представлене дослідження присвячено компаративному аналізу мовленнєвих портретів двох головних героїв серії детективних повістей Артура Конан Дойла – Шерлока Холмса і Доктора Ватсона та однієї з його сучасних інтерпретацій – телевізійних героїв Шерлока Холмса у виконанні англійського актора Бенедикта Камбербетча і Доктора Ватсона у виконанні англійського актора Мартіна Фрімана в однойменному телевізійному серіалі BBC 2010 року – «Sherlock».

Дослідження мовленнєвого портрету особистості давно приваблює та зацікавлює як літературознавців, так і філологів.

Автором найвідомішої теорії про мовну особистість був радянський вчений Ю.Н. Караулов, який виявив, що мовна особистість - це комплексний засіб опису мовної здібності індивіду, що поєднує системне представлення мови з функціональним аналізом текстів. Мовна особистість це носій мовленнєвих навичок і умінь для передачі представлення про операційне наповнення поняття мовна особистість.

На етапі розвитку соціоніки вже було зроблено спроби пов'язати соціоніку з лінгвістичною наукою. Соціоніка має достатньо матеріалу, який можна застосувати і в лінгвістичних дослідженнях. Як зазначає Д. А. Литов, у соціоніці вже були спроби пов'язати явища мови з деякими соціонічними характеристиками типів лише на рівні людини та етносу [78].

Зроблені спроби пов'язати соціоніку з лінгвістичною наукою призвели до потреби нового напрямку, який вивчав би мовні особливості соціонічних типів особистості. Тут важливо зазначити, що предметом вивчення нової галузі знань мають стати не мовні переваги індивідуальної/конкретної мовної особистості, а мовні особливості соціонічних типів особистості. Таким напрямом стала лінгвосоціоніка.

У сучасній лінгвістиці вже є низка робіт з лінгвосоціоніки, виконаних лінгвістами Л. М. Комісаровою [57], М. В. Ляпон [79], Н. Б. Лебедевою [69] та ін.

Предметом нашого дослідження є аналіз мовленнєвих портретів саме персонажних особистостей у різних типах художніх творів (повість, телевізійний серіал), а саме комунікативно-синтаксичні особливостей мовлення Шерлока Холмса і Доктора Ватсона. В даному випадку мовлення персонажів надає читачеві можливість віднести його до позитивних або негативних персонажів, визначити його роль у творі та стає провідником у творі для читача.

Актуальність проведеного дослідження впливає з загального інтересу сучасного мовознавства до мовної та мовленнєвої особистості в лінгвістичній парадигмі та пояснюється необхідністю визначення головних лінгвальних характеристик мовлення культового британського детектива Шерлока Холмса та його незмінного помічника Ватсона в оригінальному романі Артура Конан Дойла та його екранній адаптації, адже культурний вплив образу відомого детектива дуже великий. Цікаво, що згідно з опитуванням, проведеним британською соціологічною асоціацією AskJeeves в 2011 році, в середньому кожен п'ятий британець вважає, що Шерлок Холмс реально існував.

На жаль, дослідів присвячених мовленнєвому портрету та аналізу мовлення персонажів художнього твору за комунікативним та синтаксичним критерієм, існує не так багато. Звідси, наш інтерес до порівняння мовлення втіленого головним героєм у двох художніх творах, так званому першоджерелі та його сучасній інтерпретації. Серед науковців, які займалися втіленням психологічної індивідуальності людини в його мовленні зазначимо В. фон Гумбольдта, Г. Штейнталя, А. Л. Гардінера, а також праці В. В. Виноградова, Ю. Н. Караулова, И. П. Сусова.

Перший розділ подає теоретичні передумови дослідження, де роздивляються художній текст, головний герой; висвітлюється поняття

мовлення, «мовної» та «мовленнєвої» особистості / портрету. Третя частина дослідження полягає в аналізі телевізійних образів Шерлока Холмса і Доктора Ватсона. Сьогодні серіал - це феномен масової культури, і улюблений формат для мільйонів глядачів. Читання книг все більше втрачає свою популярність серед дорослих і молоді. Сучасне суспільство у всьому світі прагне знайти більш ефективні засоби засвоєння інформації.

Четвертий розділ дослідження присвячений висвітленню сучасної науки соціоніки та визначенню типу героя Шерлока Холмса крізь призму соціоніки.

За кількістю екранізацій історія про Шерлока Холмса і доктора Ватсона потрапила в Книгу рекордів Гіннесса. На даний момент налічується близько 210 кінокартин з участю сищика, що робить дана тема актуальною для сьогодення.

На жаль, дослідів присвячених мовленнєвому портрету та аналізу мовлення персонажів художнього твору за комунікативним та синтаксичним критерієм, існує не так багато. Звідси, наш інтерес до порівняння мовлення втіленого головним героєм у двох художніх творах, так званому першоджерелі та його сучасній інтерпретації.

Мета дослідження: порівняти мовлення головних героїв у повісті Артура Конан Дойла «Пригоди Шерлока Холмса і доктора Ватсона» і в сучасному англійському серіалі «Шерлок» за двома наступними критеріями: синтаксичні та комунікативні типи речень, а також визначити типи героїв стосовно соціонічної класифікації психотипів за їхнім мовленням.

Ця мета обумовлює наступні *завдання*:

- 1) дослідити ключові поняття, потрібні для визначення мовленнєвого портрету героя у художньому творі;
- 2) окреслити засоби репрезентації персонажа у його мовленні;
- 3) дослідити систему персонажів у повісті та епізоді телесеріалу;
- 4) простежити особистості мовлення Шерлока і Ватсона;

5) здійснити компаративний аналіз мовлення героїв у своїх книжкових та телевізійних втіленнях;

б) встановити соціотип героя Шерлока Холмса за його мовленням;

Об'єктом нашого дослідження є персонажне мовлення головних героїв повісті «A Study in Scarlet» та втілення цих же героїв з епізоду телевізійного серіалу «A Study in Pink».

Структура роботи розроблена відповідно до поставленої мети та завдань.

Робота складається із вступу, 4 розділів, висновків та додатків. Містить таблиці та рисунки для уточнення матеріалу. Список використаної літератури складається 46 пунктів.

Фактичним матеріалом для нашого дослідження служать репліки головних героїв Шерлока Холмса і Доктора Ватсона у повісті «A Study in Scarlet» та епізоду телевізійного серіалу «A Study in Pink». Кількість речень для аналізу складає 2000 одиниць.

ВИСНОВКИ

Представлену роботу присвячено дослідженню мовлення головних персонажів – Шерлока Холмса та Доктора Ватсона із художньої повісті «A Study in Scarlet» та її екранізації 2010 року – «A Study in Pink», яка є серіальним проектом BBC.

Вибір теми дослідження мотивовано загальним інтересом сучасних лінгвістичних робіт до вивчення лінгвальних особливостей канонічних персонажів улюблених всіма читачами творів саме з точки зору мовлення персонажів та віддзеркалення іконічних персонажів у нових адаптаціях класичних творів.

Завдяки мовленню героя ми можемо визначити погляди героя, його емоції, рівень освіти, соціальний статус та ставлення до подій, які відбуваються у творі.

Дослідження мовленнєвого портрету за комунікативно-синтаксичним критерієм мовлення було виконано нами на прикладі головних героїв повісті «A Study in Scarlet» та епізоду телесеріалу «A Study in Pink» Шерлока Холмса та Доктора Ватсона. Нами встановлено, що за всю повість «A Study in Scarlet» мовлення Шерлока Холмса становить 600 синтаксичних одиниць, а в епізоді «A Study in Pink» йому належать 720 реплік. Порівнявши повість з серіалом, бачимо, що мовлення Шерлока залишилося приблизно однаковим за об'ємом. Аналогічно, ми встановили, що мовлення Джона Ватсона в повісті становить лише синтаксичних 140 одиниць, у той час коли в серіалі Ватсону належить 350 реплік. Така зміна відбувається через те, що внутрішнє мовлення персонажа, яке присутнє на сторінках повісті, глядач серіала не чує

Проаналізувавши синтаксичну структуру речень Шерлока Холмса в повісті «A Study in Scarlet», виявлено, що в мовленні Шерлока домінують прості, розповідні за своєю комунікативною спрямованістю речення. Прості речення становлять 46,3%, складні — 35,8%, ускладнені — 16,5%.

За комунікативною спрямованістю найбільшу кількість займають розповідні речення — 79,3%, питальні складають лише 12,6%. Кількість окличних речень становить 3,6%, а імперативних — 4,3%.

Було проведено порівняння мовлення книжкового персонажу Шерлока з його кіноверсією, процентне відношення комунікативно-синтаксичного якого відрізняється від першоджерела. В епізоді ««A Study in Pink» Шерлок схильний до висловлювання простими реченнями — 78,6%. До складних речень персонаж запобігає у 14,1% випадків, а до укладених — у 7,5%.

За комунікативною спрямованістю найбільшу кількість займають розповідні речення — 67,7%, питальні складають 20,9%. Кількість окличних речень становить 6,5%, а імперативних — 5,5%.

У процесі роботи зроблено компаративний аналіз комунікативно-синтаксичних структур речень персонажа.

Проаналізувавши мовлення Шерлока, ми встановили, що в обох персонажів можна виокремити наступні мовленнєві характеристики:

1. Шерлок є впевненим в своїх судженнях персонажем.
2. Герой ставить питання, відповідь на які частіше за все знає, тільки задля розплітання діла з нових сторін.
3. Детектив є саркастичним героєм, гумор якого найчастіше за все є образливим для оточуючих.

Наше дослідження в області соціоніки дало наступні результати: крізь призму соціоніки книжковий герой Шерлок Холмс є логіко-сенсорним екставертом (ЛСЕ), а кіновтілення Шерлока Холмса має характеристики інтуїтивно-логічного екстреверта (ІЛЕ)

Аналогічне дослідження проведене над образом Доктора Ватсона, дає змогу зазначити, сучасний герой під ім'ям Джон Ватсон наслідує характеристики свого книжкового прототипу.

Проаналізувавши синтаксичну структуру речень Джона Ватсона в повісті «A Study in Scarlet», виявлено, що в мовленні Ватсона більше половини займають прості, розповідні за своєю комунікативною спрямованістю

речення. Прості речення становлять 60%, складні — 23,8%, ускладнені — 17,1%.

За комунікативною спрямованістю більше ніж половину займають розповідні речення — 58,5%, питальні складають 17,1%. Кількість окличних речень становить 7,8 %, а імперативних – 2%.

У кіновтіленні Доктора Джона Ватсона за синтаксичною структурою абсолютно домінують прості речення – 84,5 %. До складних та ускладнених речень персонаж запобігає дуже рідко – 9,4 % та 6 % відповідно. Ми виявили, що за комунікативним типом речень половину становлять розповідні – 52,8 %. У свою чергу, питальними реченнями герой користується у 38% випадків. Окличні та імперативні речення для Доктора Ватсона є зовсім не часто вживаними – 5,1 % та 2,8% відповідно.

Висновком щодо мовлення Джона Ватсона став факт, що майже не змінився вектор спілкування та поведінки доктора.

Проаналізувавши мовлення Джона Ватсона, ми встановили, що в обох персонажів можна виокремити наступні мовленнєві характеристики:

1. Джон Ватсон є незмінним та відданим приятелем Шерлока Холмса.
2. Песимізм та негативне ставлення доктора щодо генія-детектива змінюється на захоплення та схиляння до його таланту, що призводить до щоденника/блога про пригоди Шерлок Холмса.
3. Слугуючи фоном для відтінення «надлюдини» Шерлока Холмса, Доктор Ватсон не губить своєї унікальності і стає гідним учнем свого сусіда та кращого друга Шерлока Холмса.

Завдяки мистецтву кінематографу ми маємо нагоду спостерігати за осучасненням та змінами класичних героїв, бачити схожості та зміни, які роблять кожного героя повісті чи серіалу унікальним та неповторним в очах читача або глядача.

Список використаних джерел:

1. Айзенк, Г. Ю. Структура личности [Текст] / Г. Ю. Айзенк. – СПб., М., 1999. - 464 с.
2. Андреев Л. Г. Зарубежная литература XX века [Текст] / Л. Г. Андреев. – М.: Высш. Школа, 2000. – 421 с.
3. Антошкин В.Н. Педагогическая соционика: Учеб. Пособие/В.Н. Антошкин. – Новосибирск: Сибирское университетское издательство, 2008. – 216
4. Арискина О.Л, Дрянгина Е.А. ЯЗЫКОВАЯ И КОММУНИКАТИВНАЯ ЛИЧНОСТЬ: РАЗЛИЧНЫЕ ПОДХОДЫ К ИССЛЕДОВАНИЮ. – Челябинск: Вестник Челябинского государственного университета № 25, 2011. – 4с.
5. Арнольд И.В. Стилистика. Современный английский язык: Учебник для вузов. — 4-е изд., испр. И доп. — М.: Флинта: Наука, 2002. — 384 с.
6. Апресян, Ю. Д. Образ человека по данным языка: попытка системного описания [Текст] / Ю. Д. Апресян // Вопросы языкознания. – 1995. - № 1.-С. 37-67.
7. Аугустинавичюте А. Модель информационного метаболизма // Соционика, ментология и психология личности. — 1995. — № 1. — С. 4–8.
8. Аугустинавичюте, А. Социон, или основы соционики [Текст] / А. Аугустинавичюте // Соционика. Введение. – СПб., 1986. – С. 33-102.
9. Аугустинавичюте, А. Теория интERTипных отношений [Текст] / А. Аугустинавичюте // Соционика. Введение. – СПб., 1998в. – С. 194-311.
- 10.Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. 2-е изд. М.: СОВЕТСКАЯ ЭНЦИКЛОПЕДИЯ, 1966. – 570 с.
- 11.Барт Р. Введение в структурный анализ повествовательных текстов / Р. Барт // От структурализма к постструктурализму. – М.: Прогресс, 2000. – С. 196–238.

12. Барт Р. S/Z. Пер. с фр. 2-е изд., испр. Под ред. Г. К. Косикова. — М.: Эдиториал УРСС, 2001. — 232 с.
13. Беленький, Ю.М. Становление жанров отечественных сериалов: дис. ... канд. Искусствоведения. — М., 2012. — 191с.
14. Богин, Г. И. Концепция языковой личности [Текст] / Г. И. Богин. — М., 1982.- 198 с.
15. Богин Г.И. Модель языковой личности в ее отношении к разновидностям текстов / Богин Г.И. — Ленинград: Изд-во Ленингр. Унта, 1984. — 254 с.
16. Богомаз, С. А. Психологические типы К. Юнга, психофизиологические типы и интERTипные отношения [Текст] / С. А. Богомаз. — Томск, 2000. — 68 с.
17. Букалов, А. В. Соционика – новый подход к пониманию человека и общества/ А. В. Букалов // Режим доступа: <https://socionic.info/ru/t/vvedbuk.html>
18. Вагнер Э. Дж. Шерлок Холмс: наука и техника [Текст] / Э. Дж. Вагнер. — М.: Эксмо, 2009. — 240с
19. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования: Монография. — 5-е изд. — М.: КомКнига, 2007. — 144 с.
20. Гинзбург Л.О. О литературном герое. — Ленинград: Советский писатель, 1979. — 224 с.
21. Гиль, О. Г. Речевые проявления личности в устном рассказе нарративного типа [Текст] / О. Г. Гиль: автореф. Дис. ...канд. филол. Наук. — М., 2000.-20 с.
22. Голев, Н. Д. Лингвистическая персонология: проблемы и перспективы [Текст] / Н. Д. Голев, Н. В. Сайкова // Вопросы лингвоперсонологии : Межвузовский сборник научных трудов. — Барнаул, 2007. -4.1.-С. 7-12.
23. Голев, Н. Д. Лингвоперсонология, антропотекст, типы языковой личности (лингвоперсонемы) [Текст] / Н. Д. Голев // Университетская филология — образованию: мат-лы Междунар. Науч.-пр. конф.

- «Коммуникативистика в современном мире: человек в мире коммуникаций»: (Барнаул, 12-16 апр. 2005г.). – Барнаул, 2005. – С. 84-86.
- 24.Голев, Н. Д. Лингвотеоретические основания типологии языковой личности [Текст]: монография / Н. Д. Голев // Лингвоперсонология: типы языковых личностей и личностно-ориентированное обучение. – Барнаул- Кемерово, 2006. – С. 7-20.
- 25.Голев, Н. Д. Типология языковой личности и лингводидактика [Текст] : учеб. Пособие. / Н. Д. Голев // Лингвоперсонология и личностно-ориентированное обучение языку. – Кемерово, 2009. – С. 17-28.
- 26.Голев, Н. Д. Языковая личность, антропотекст и лингвоперсонологическая гипотеза языка [Текст] / Н. Д. Голев // Филология: XXI в. (теория и методика преподавания). – Барнаул, 2004. – С. 4-9.
- 27.Гуленко, В. В. Гуманитарная соционика [Текст] / В. В. Гуленко. – М., 2009. – 344 с.
- 28.Гуленко, В. В. Юнг в школе. Соционика – межвозрастной педагогике [Текст] // В. В. Гуленко, В. П. Тыщенко. – Новосибирск, 1998. – 270 с.
29. Гумбольдт В. Избранные труды по языкознанию / В. Гумбольдт. — М.: Прогресс, 2000. — 400 с.
- 30.Доспехов, С. В. Игорь Грабарь. Опыт диагностики ТИМа методом контент-анализа литературных источников [Текст] // Соционика, ментология и психология личности. – 2006, № 2. – С. 34-55.
- 31.Иванцова, Е. В. Лингвоперсонология: Основы теории языковой личности [Текст]: учеб. Пособие / Е. В. Иванцова. – Томск, 2010. – 160с.
- 32.Иванцова, Е. В. Проблемы формирования методологических основ лингвоперсонологии [Текст] / Е. В. Иванцова // Вест, томского гос. Унта. – 2008.-№3(4). – С. 27-43.

33. Иванцова, Е. В. Речевой портрет личности: особенности строения текста [Текст] / Е. В. Иванцова // Человек – коммуникация – текст. – Барнаул, 1997. -Вып.1. – С. 169-173.
34. Ильин И.П., Цурганова Е.А. Современное зарубежное литературоведение (страны Западной Европы и США): концепции, школы, термины: Энциклопедический справочник. — 2-е издание, исправленное и дополненное. — М.: Интрада, 1999. — 320 с.
35. Караулов Ю.Н. Русская языковая личность и задачи ее изучения // Язык и личность. М., 1989. – 264 с.
36. Караулов Ю.Н. Русский язык и языковая личность, 7-е изд. – Москва, 2010. – 264 с.
37. Карр Дж. Д. Артур Конан Дойл. Жизнь и творчество [Текст] / Дж. Д. Карр, Х. Пирсон, А. Конан Дойл. – М.: Изд – во «Эксмо», 2003. – 480 с
38. Каушанская В.Л. A Grammar of the English Language/Грамматика английского языка: Учебное пособие/ В.Л. Каушанская. – 5-е изд., испр. И доп. — М.: Айрис Пресс, 2008. — 384 с
39. Кашкин, В. Б. Введение в теорию коммуникации: учеб. Пособие. URL: <http://kachkine.Narod.ru/CommTheory/6/WebComm6.htm>
40. Киричук Л.М. Дискурсивно-концептуальні особливості категорії саморепрезентації (на матеріалі англомовного інтерв'ю) / Л. М. Киричук // Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. — 2010. — Вип. 8. — с. 27-30.
41. Калинаускас, И. Соционика. Умение общаться эффективно [Текст] / И. Калинаускас. – СПб., 2013.-224 с.
42. Клочкова, К. А. Шерлок Холмс как типичный представитель викторианского общества / К. А. Клочкова, Н. Н. Поликашин, С. В. Сырескина. — Текст: непосредственный // Молодой ученый. — 2016. — № 13 (117). — С. 951-953. — URL: <https://moluch.ru/archive/117/32080/> (дата обращения: 08.07.2020).

43. Комиссарова, Л. М. Лингвосоциологическая методология изучения языковой личности в русском языке: на материале произведений М. Цветаевой, О. Мандельштама, А. Ахматовой, Н. Гумилева, Б. Пастернака [Текст] / Л. М. Комиссарова: автореф. Дис. ... канд. Филол. Наук. – Барнаул, 2002. – 23 с.
44. Комиссарова, Л. М. Методика лингвосоциологического тестирования [Текст] / Л. М. Комиссарова // Лингвоперсонология: типы языковых личностей и личностно-ориентированное обучение. – Барнаул – Кемерово, 2006. – С. 88-101.
45. Конан Дойл А. Записки о Шерлоке Холмсе / Вступ. Статья К.И. Чуковского. – М.: Правда, 1986. – 609 с.
46. Кочеткова, Т. В. Языковая личность носителя элитарной речевой культуры: (Социолингвистический аспект) [Текст] / Т. В. Кочеткова // Языковая личность: социолингвистические и эмотивные аспекты. – Волгоград, Саратов, 1998. – С. 20-28.
47. Кочубеева, Л. А., Семантика информационных аспектов [Текст] / Л. А. Кочубеева, В. В. Миронов, М. Л. Стоялова. – СПб., 2011. – 148 с.
48. Крейдлин, Г. Е. Невербальная семиотика: Язык тела и естественный язык [Текст] / Г. Е. Крейдлин. – М., 2002. – 592 с.
49. Кречмер, Э. Строение тела и характер [Текст] / Э. Кречмер. – М., 1995. – 608 с.
50. Крысин, Л. П. О речевом поведении человека в малых социальных общностях (постановка вопроса) [Текст] / Л.П. Крысин // Язык и личность. – М., 1989. – С. 78-86.
51. Крысин, Л. П. Речевой портрет интеллигента [Текст] / Л. П. Крысин // Журналистика и культура рус. Речи. – М., 2002. - № 4. – С. 26-31.
52. Кулик О., Рубан І. Мовна і мовленнєва особистість: проблема дефініцій / О.Кулик, І.Рубан // Теоретична і дидактична філологія — 2014. — Вип. 17. — с. 76-89.

53. Кухаренко В.А. Практикум по стилистике английского языка: Учебное пособие для студентов филологического факультета. — М.: Высшая школа, 1986. — 144 с.
54. Лингвистический энциклопедический словарь / [Под ред. Ярцевой]. — М.: Науч. Изд-во «Большая Российская Энциклопедия», 2002. — 634 с.
55. Лебедева, Н. Б. Речевая личность: параметры типологизации [Текст] / Н. Б. Лебедева // Вопросы лингвоперсонологии. — Барнаул, 2007. — 4.1.-С. 110-114.
56. Лебедева, Н. Б. Типология и портретирование персонажей художественных произведений [Текст]: монография / Н. Б. Лебедева // Лингвоперсонология: типы языковых личностей и личностно-ориентированное обучение. — Барнаул-Кемерово, 2006 б. — С. 197-207.
57. Лотман, Ю. М. Внутри мыслящих миров. Человек – текст – семиосфера – история [Текст] / Ю. М. Лотман. — М., 1999. — 464 с.
58. Лытов, Д. А. Лингвосоционика (некоторые тенденции в современных языках) / Д. А. Лытов // Режим доступа: <https://www.socioniko.net/ru/articles/lytov-lingvo1995.html>
59. Ляпон, М. В. Картина мира: языковое видение интроверта [Текст]/ М. В. Ляпон // Русский язык сегодня. Сб. статей. — М., 2000. — Вып. 1. — С. 199-207.
60. Матвеева Г.Г. Скрытые грамматические значения и идентификация социального лица («портрета») говорящего: Дис. ... д-ра филол. Наук. — СПб., 1993. — 32с.
61. Мамаева С. В. Соотношение понятий «языковая личность» и «речевой портрет» / С. В. Мамаева // Актуальные проблемы языка и литературы: языковая личность в межкультурной коммуникации: материалы V Всерос. Науч.-практ. Конф. — Абакан : Изд-во Хакасского ГУ имени Н. Ф. Катанова, 2005. — с. 208

62. Медведовская, Н. Слова и соционические функции [Текст] / Н. Медведовская // Соционика, психология и межличностные отношения : человек, коллектив, общество. – М., 2007. – С. 2-16.
63. Михайлов Н.Н. Теория художественного текста: Учеб. Пособие к спецкурсу / Н.Н. Михайлов. – М.: М.: Академия, 2006. — 223 с.
64. Морозова І. Б. Парадигматичний аналіз структури і семантики елементарних комунікативних одиниць у світлі гештальт-теорії в сучасній англійській мові : монографія / І. Б. Морозова. – Одеса: Друкарський дім, 2009. – 384 с.
65. Морозова І. Б. Речевая мимикрия как коммуникативная игра: гештальт-анализ / И. Б. Морозова // Записки з романо-германської філології. — 2015. Вип. 1. — с. 96-107.
66. Морозова И.Б. Речевые механизмы успешного диалогизирования (на материале современного англоязычного художественного диалога) / И.Б. Морозова // // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»: Зб. Наук. Праць. – Випуск XX. – Херсон: ХДУ, 2013. – С. 128-134.
67. Морозова И.Б. Явление речевой мимикрии в английском художественном диалоге / И.Б. Морозова // Науковий вісник Чернівецького університету: зб. Наук. Праць / наук. Ред. Левицький В.В. — Чернівці: Чернівецький нац. Ун-т, 2011. Вип. 551-552: Германська філологія. — с. 115-127.
68. Наумов, В. В. Лингвистическая идентификация личности [Текст] / В. В. Наумов. – М., 2010. – 240 с.
69. Нерознак, В. П. Лингвистическая персонология: к определению статуса дисциплины / В. П. Нерознак // Язык. Поэтика. Перевод. Сб. науч. Тр. – М., 1996.-С. 112-116.
70. Новиков Л.А. Художественный текст и его анализ / Л.А. Новиков. – М.: Русский язык, 1988. — 300с.

71. Пеннер Р.В. Феномен современного сериала в контексте дискурсов о свободе человека: Дисс. На соиск. Уч. Степени к. философ. Н. М., 2001. С. 83с.
72. Поличко Г.А. Основы кинематографических знаний на уроках литературы в средней школе / Г.А. Поличко. – Курган, 1980.
73. Пожарицька О.О. Авторський концепт позитивності в художньому творі: філологічна інтерпретація / О.О. Пожарицька // Мова — 2012. Вип. 18. — с. 53-56.
74. Пожарицька О.О. Мовленнєвий портрет головного героя як вираження авторського начала у творі: автореф. Дис. На здобуття наукового ступені кандидата філологічних наук: спец. 10.02.104 / О.О. Пожарицька. — Одеса, 2014. — 21 с.
75. Прокофьева Т.Н. Об аспектах и функциях в соционике. // Соционика. Сборник докладов IV московской научной конференции, 2001.
76. Прокофьева, Т. Н. Семантика аспектов [Электронный ресурс] Т. Н.Прокофьева //Режим доступа: <https://www.socioniko.net/ru/authors/prokofieva.html>
77. Прокофьева, Т. Н. Соционические дихотомии №1 [Электронный ресурс] / Т. Н. Прокофьева, М. Кузьмина // Режим доступа: <https://www.socioniko.net/ru/authors/prokofieva.html>
78. Прохоров А.М. Большой энциклопедический словарь. – М.: Советская энциклопедия, 1993. — 1632 с.
79. Психологическая энциклопедия [Текст] / Под. Ред. Р. Корсини, А. Ауэрбаха. – СПб., 2003. – 1095 с.
80. Седов, К. Ф. Портреты языковых личностей в аспекте их становления (принципы классификации и условия формирования) [Текст] / К. Ф. Седов // Вопросы стилистики: Межвуз. Сб. науч. Тр. – Саратов, 1999. – Вып.28. – С. 3-28.
81. Седов, К. Ф. Теоретическая модель психолитнгвосонологии [Текст] / К. Ф. Седов // Вопросы психолитнгвистики. – 2008. - № 7. – С. 12-23.

82. Седов, К. Ф. Типология и портретирование наших современников [Текст]: монография / К. Ф. Седов // Лингвоперсонология : типы языковых личностей и личностно-ориентированное обучение. – Барнаул-Кемерово, 2006. – С. 143-167.
83. Софієнко І.В. Відтворення мовленнєвих портретів іноземців в українських перекладах кінофільмів / І.В. Софієнко // Мовні і концептуальні картини світу. — 2015. — Вип. 2 (53). — с. 238-245.
84. Толмачёв В. М. Зарубежная литература XX века [Текст] / В. М. Толмачёв, Г. К. Косиков, А. Ю. Зиновьева. – М.: Изд. Центр «Академия», 2003. – 496 с.
85. Томашевский Б.В. Теория литературы. Поэтика: Учебник. — М.: Аспект Пресс, 2002. — 334 с.
86. Урнов М. Артур Конан Дойль: [Жизнь и творчество] // Дойль К. Собр. Соч.: В 12 т. Т.1. – М.: ОГИЗ, 1993. С.3-30.
87. Филатова, Е. С. Соционика для всех: наука общения, понимания и согласия [Текст] / Е. С. Филатова. – Ростов н/Д, 2013. – 373 с.
88. Фомин, А. Г. Психолингвистическая концепция моделирования тендерной языковой личности [Текст] / А. Г. Фомин. – Кемерово, 2003. – 236 с.
89. Чернышев А. Персонаж // Словарь литературоведческих терминов / Ред.-сост. Л.М. Тимофеев и С.В. Тураев. — М.: Просвещение, 1974. — 267 с.
90. Чертанов М. Конан Дойл / М. Чертанов. – М.: Молода гвардія, 2008, 328 с.
91. Шевчук З.С. Понятійно-термінологічне поле дослідження ієрархії «мовна особистість – мовний портрет» / З.С. Шевчук // Одеський лінгвістичний вісник. — 2014. Вип. 4. — с. 305-308.
92. Шестакова, И. Г. Соционические типы субъекта речи англо-язычной рекламы [Текст]: монография / И. Г. Шестакова // Лингвоперсонология:

- типы языковых личностей и личностно-ориентированное обучение. – Барнаул-Кемерово, 2006. – С. 101-116.
93. Шкворченко Н.М. Художній діалог у парадигмі досліджень / Н.М. Шкворченко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. — 2014. — Вип. 11. — с. 96-98.
94. Щербак Н.Ф. «Повесть Артура Конан Дойла «Этюд в багровых тонах». Комментарии». Linguistic and cultural guide to the Study of the Four by Conan Doyle. Учебное пособие. М.: Чехов, ЦоиНК, 2016.
95. Эглит, И. М. Определение соционического типа. Самоучитель от А до Я [Текст] / И. М. Эглит. – М., 2010. – 304 с.
96. Эглит, И. М. Практика применения протоколов при заочной идентификации ТИМ психики в Интернете [Текст] // Соционика, ментология и психология личности. – 2005. - № 5. – С. 5-22.
97. Ярцева В.Н. Языкознание. Большой энциклопедический словарь. 2-е изд. М.: Большая Российская энциклопедия, 1998. — 685 с.
98. Burtsev A. A. Istoriia zarubezhnoi literatury. Chast' II (XIX-XX vv.) [Tekst] / A. A. Burtsev, O. I. Ivanova, S. V. Testsov. – Iakutsk: Izd-vo Iakutskogo un-ta, 2010. – 244 p.
99. Mead G. Representation of fictional character / G. Mead // Style. – Fall, 1990. – Vol. 24. – № 3. – P. 440.
100. Carl Gustav Jung / Psychological Types / C.G. Jung. – Routledge, 2016. – 548 p.
101. Conan Doyle A. The Notes of Sherlock Holmes [Electronic resource] / A/ Conan Doyle // Access: <http://www.readbookonline.net/read/690>, free
102. Dictionary of world literary terms / By J. Shipley. – London: Allen & Unwin; 2nd edition, 1971. – 480 p.
103. Hochman B. Character in Literature / Hochman B. – Cornell University Press, 1985. – 204 p.
104. John Dickson Carr / The life of Sir Arthur Conan Doyle / Carr J.D. – London: Carroll & Graf; Reprint edition, 2003. – 320 p.

105. Onega S., Landa J. Á. G. Narratology: An Introduction. London, N.Y.: Longman, 1996. P. 5.
106. Paul Tieger, Barbara Barron-Tieger. The Art of Speed Reading People.- Little, Brown, 1998
107. Pozharytska O. The main principles of the communicative leader's speech organisation in the "western" characters' dialogue / O. Pozharytska // European Applied Sciences. Wissenschaftliche Zeitschrift. – Stuttgart, Germany: ORT Publishing. Europaeische Fachhochschule – № 6. – 2013 (June). – Volume 2. – P. 74-76.
108. Rimmon-Kenan Sh. Narrative Fiction / Rimmon-Kenan Sh. – London and NY: Contemporary Poetics, 2002. – 181 p.
109. The Longman Dictionary of Poetic Terms / By J. Myers, M. Simms. – Addison-Wesley Longman, 1989. – 366 p.

Досліджувані тексти:

110. [Arthur Conan Doyle](#). A Study in Scarlet: Random House Publishing Group, 2007 – 160 p.

ДОДАТКИ

Додаток А1. ЛТГ «Order and discipline»

<u>ЛТГ «Order and discipline»</u>	<p>verbs: <i>plan, self-organize, organize, arrange, follow (traditions), etc;</i></p> <p>nouns: <i>plan, tradition, reason, certainty, stability, instability, order, system, etc;</i></p> <p>adjectives: <i>rational, irrational, spontaneous, etc;</i></p> <p>adverbs: <i>rationally, irrationally, sequentially, gradually, rashly, etc.</i></p>
-----------------------------------	--

Додаток Б1. ЛТГ «Visual perception of the object», ЛТГ «Physical characteristics of objects»

<u>ЛТГ «Visual perception of the object»</u>	<p>verbs: <i>to see, to look, to look out, to look back, to notice, to observe, to look around, to show, to look, to stare, to decorate, etc.;</i></p> <p>nouns: <i>disgrace, look, appearance, eyes, vision, image, paints, beauty, tone, horror, etc.;</i></p> <p>adjectives: <i>ugly, white, colorless, pale, faded, catchy, external (appearance), noticeable, green, beautiful, red, elegant, discreet, inconspicuous, ugly, light, blue, scary, dark, terrible, black, bright, etc.;</i></p> <p>adverbs: <i>visible, visually, externally, noticeably, beautifully, not aesthetically, ugly, spectacularly, aesthetically, effectively, brightly, etc.</i></p>
<u>ЛТГ «Physical characteristics of objects»</u>	<p>nouns: <i>size, weight, height, length, property, shape, width, etc.;</i></p> <p>adjectives: <i>large, high, huge, long, hard, curved, square, short, oblique, strong, crooked, round, large, small, small, small, huge, flat, full, durable, straight, empty, hard, heavy, narrow, elastic, stable, fragile, etc.;</i></p> <p>adverbs: <i>strongly, softly, low, narrow, stable, delicately, widely, etc</i></p>

Додаток Б2. «Space», «Characteristics of space», «Arrangement of objects in space», «Manipulations with objects and space»

<u>ЛТГ «Space»:</u>	<p>verbs: <i>to fit (into the environment), to get used to, to settle down, to equip yourself, change (the environment), etc.;</i></p> <p>nouns: <i>house, apartment, place, space, environment, wall, street, conditions, etc.</i></p>
<u>ЛТГ «Characteristics of space»:</u>	<p>adjectives: <i>big, closed, small, uncomfortable, open, spacious, tight, cozy, etc.;</i></p> <p>adverbs: <i>uncomfortable, spacious, cramped, cozy, etc.</i></p>

<u>ЛТГ «Arrangement of objects in space»</u>	<u>adverbs:</u> <i>close, near, far, left, ahead, right, everywhere, where, somewhere, far away, around, back, not far, nearby, above, from below, here, there, etc.;</i> <u>demonstrative pronouns:</u> <i>that, those, that, this, this, etc.</i>
<u>ЛТГ «Manipulations with objects and space»</u>	<u>verbs:</u> <i>throw, take, shove, throw out, pull out, hold, drag out, push, tighten, snap, toss, press, redo, rearrange, hang, put, squeeze, shake, remove, grab, etc.</i>

Додаток Б3. ЛТГ «Power, will, desire»

<u>ЛТГ «Power, will, desire»:</u>	<u>verbs of imperative mood:</u> <i>fight, come on (let's do, let's do it), press, let (look), achieve, conquer, wish, suppress, try, demand, want; want you to... and so on.;</i> <u>nouns:</u> <i>struggle, will, pressure, desire, strength, power, etc.;</i> <u>adverbs:</u> <i>necessary (very necessary), not necessary, you need to do, etc.</i>
--	--

Додаток Б4. ЛТГ «Auditory perception of an object», «Kinesthetic perception of the object», «Physical contact», «Feelings of interaction with other objects», «Taste perception of the object», «Olfactory perception of an object»

<u>ЛТГ «Auditory perception of an object»</u>	<u>verbs:</u> <i>to chat, to squeal, to yell, to bawl, to rattle, to sound, to shout, to hear, to crackle, to make noise, to rustle, etc.;</i> <u>nouns:</u> <i>screech, din, voice, roar, rumble, sound, cry, silence, crackle, whisper, rustle, noise, rustling, etc.;</i> <u>adjectives:</u> <i>silent, loud, booming, sonorous, melodic, quiet, noisy, etc.;</i> <u>adverbs:</u> <i>loudly, sonorously, noisy, inaudibly, deafeningly, audibly, quietly, etc.</i>
<u>ЛТГ «Kinesthetic perception of the object»</u>	<u>verbs:</u> <i>stroke, burn, press, prick, stick, burn, cool, feel, bake, cut, get wet, scratch, feel, scratch, tickle, etc. ;</i> <u>nouns:</u> <i>humidity, heat, skin, softness, coolness, dryness, coldness, etc.;</i> <u>adjectives:</u> <i>wet, smooth, hot, hard, oily, arid, sticky, prickly, hairy, soft, tender, sharp, cool, fluffy, slimy, dry, damp, hard, warm, cold, grungy, etc.;</i> <u>adverbs:</u> <i>wet, smooth, hot, hard, sticky, wet, frosty, soft, cool, slippery, dry, hard, warm, cramped, cold, rough, rough, etc.</i>
<u>ЛТГ «Physical contact»</u>	<u>verbs:</u> <i>twirl, stroke, hold, slap, touch, paw, caress, hug, twist, touch, rub, squeeze, touch, kiss, scratch, tickle, feel, etc. ;</i> <u>nouns:</u> <i>touch, hug, kiss.;</i>

<u>JITG «Feelings of interaction with other objects»</u>	adverbs: <i>affectionately, disgustingly, softy, gently, unpleasantly, pleasanty, ticklish, etc.</i>
<u>JITG «Taste perception of the object»</u>	verbs: <i>taste, eat, try, savor, etc.;</i> nouns: <i>taste, relish, tongue, etc.;</i> adjectives: <i>tasteless, bitter, sour-sweet, sour, honey, unsightly, spicy, fresh, pleasant (taste), sweet, salty, juicy, ripe, tart, etc.;</i> adverbs: <i>tasteless, delicious, bitter, sour, sweet, salty, juicy, etc.</i>
<u>JITG «Olfactory perception of an object»</u>	verbs: <i>fragrant, inhale, stink, smell, smirk, etc.;</i> nouns: <i>aroma, incense, fragrance, stench, fragrance, smell, freshness, stench, etc.;</i> adjectives: <i>fragrant, smelly, foul-smelling, musty, fetid, etc.</i>

Додаток Б5. JITG «Human state», «Senses», «Physiological needs and satisfaction», «Food», «Drink», «Health»

<u>JITG «Human state»</u>	verbs: <i>to be lazy, unwell, to get lazy, to come to life, to get nervous, to get tired, etc.;</i> nouns: <i>bliss, cheerfulness, exhaustion, languor, exhaustion, laziness, nervousness, calmness, weariness, fatigue, etc.;</i> adjectives: <i>lethargic, contented, perky, healthy, unhealthy, nervous, half-alive, relaxed, calm, tired, etc.;</i> adverbs: <i>cheerfully, sluggishly, lazily, nervously, calmly, tiredly, etc.;</i> participle: <i>weakened, rested, tired, etc.</i>
<u>JITG «Senses»</u>	verbs: <i>to freeze, to warm, etc.;</i> nouns: <i>pain (and the characteristic of the pain: aching, dull, sharp, intermittent, etc.), pressure, discomfort, heat, comfort, lightness, feeling, freshness, weakness, heaviness, satisfaction, coldness, etc.;</i> adjectives: <i>sore (place), light, heavy, painful, stuffy, hot, uncomfortable, hard, cozy, cold, etc.</i>
<u>JITG «Physiological needs and satisfaction»</u>	verbs: <i>to sleep, to breathe, to eat, to overeat, to have rest, to drink, to consume (food), etc.;</i> nouns: <i>hunger, thirst, rest, sleep, drowsiness, satiety, etc.;</i> adjectives: <i>hungry, drowsy, sleepy, full, etc.;</i> adverbs: <i>hungrily, sleepily, fully, etc.;</i> participles: <i>breathing, thirsty, rested, etc</i>
<u>JITG «Food»</u>	verbs: <i>to boil, to cook, to eat, to have breakfast, to dine, to overeat, to snack, etc.;</i> nouns: <i>yummy, satiety, nutrition, food, etc;</i>

	adverbs: <i>fasting</i>
ЛТГ «Drink»	verbs: <i>drink, get drunk, have a drink, etc.</i>
ЛТГ «Health»	verbs: <i>to get sick, recover, get sick, get infected, to be treated, etc.;</i> nouns: <i>disease, health, treatment, ailment, well-being and etc.;</i> adjectives: <i>harmful, beneficial (for health), etc.</i>

Додаток В1. ЛТГ «Foreknowledge», «Beyond rational explanation»

ЛТГ «Foreknowledge»	verbs: <i>to guess, to illuminate, to overshadow, to feel, to foresee, to predict, etc.;</i> nouns: <i>vision, conjecture, foresight, prediction, intuition, etc.;</i>
ЛТГ «Beyond rational explanation»	nouns: <i>illusion, image, mystery, fiction, feeling, etc.;</i> adjectives: <i>unusual strange, weird, bizarre, mysterious, etc.;</i> adverbs: <i>strangely, unexpectedly, etc.</i>

Додаток В2. ЛТГ «Time»

ЛТГ «Time»	verbs: <i>to last, to slow down, to change, to come, to continue, to pass, to develop, to flow, to accelerate, to go away, etc.;</i> nouns: <i>infinity, future, eternity, time, dynamics, changes, variability, interval (time), history, minute, present, period, periodicity, prospects, process, past, century, millennium, hour, stage etc.;</i> adverbs: <i>quickly, in the future, at the moment, now, in the past, in the evening, forever, suddenly, temporarily, yesterday, long ago, for a long time, tomorrow, in winter, initially, sometimes, slowly, instantly, finally, recently, unexpectedly, immediately, irregularly, never, now, again, smoothly, late, later, after, the day after tomorrow, gradually, constantly, then, before, early, earlier, regularly, rarely, today, soon, first, again, urgently, then, often, etc.</i>
-------------------	--

Додаток В3. ЛТГ «Opportunities, prospects, options»

ЛТГ «Opportunities, prospects, options»	verbs: <i>to choose, to change, to develop, etc.;</i> nouns: <i>alternative, option, variability, opportunity, choice, change, prospects, potential, development, etc.;</i> adjectives: <i>latest, new, changeable, promising, outdated, etc.;</i> adverbs: <i>probably, possibly, etc.;</i> parenthesis: <i>probably, perhaps, suppose, maybe, etc.</i>
--	---

Додаток В4. ЛТГ «Fantasy, dream», «Internal process, internal state», «Memory», «The state of mind of a person»

ЛТГ «Fantasy, dream»	verbs: <i>to imagine, to dream, to fantasize, etc.;</i>
-----------------------------	--

	nouns: <i>imagination, magic, daydreams, fantasy, etc.;</i> adjectives: <i>fictional, mystical, extraordinary, unusual, supernatural, strange, fantastic, etc.</i>
<u>ЛТГ «Internal process, internal state»</u>	verbs: <i>to be inspired, to believe, to meditate, to immerse yourself (in fantasies), etc.;</i> nouns: <i>inspiration, faith, meditation, contemplation, trance, etc.;</i> adjectives: <i>internal world, searching, contradictions</i>
<u>ЛТГ «Memory»</u>	verbs: <i>to emerge (in memory), to conjure up, to forget, to capture (in memory), remember, recall, etc.;</i> nouns: <i>memories, memory, etc.</i>
<u>ЛТГ «The state of mind of a person»</u>	nouns: <i>spirit, soul, world (internal), heart, etc.</i> adjectives: <i>internal, spiritual, spiritualized, etc.</i>

Додаток Г1. ЛТГ «Thinking», «Characteristics / evaluation of the thinking process», «Human intellectual abilities characteristics»

<u>ЛТГ «Thinking»</u>	verbs: <i>to analyze, to calculate, to find out, to prove, to think, to study, to explore, to model, to refute, to comprehend, to confirm (data), to believe, to understand, to suppose, to reflect, to figure out, to reason, to think, to count (believe), to establish (come to a conclusion), etc.;</i> nouns: <i>analogue, argument, conclusion, proof, pattern, result, logic, knowledge, understanding, concept, reason, reflection, mind, consequence, consciousness, consideration, judgment, theory, point of view, mind, conclusion, assimilation, fact, etc.</i>
<u>ЛТГ «Characteristics / evaluation of the thinking process»</u>	adjectives: <i>illogical, analytical, correct, regular, logical, meaningless, incomprehensible, unreasonable, obscure, meaningful, erroneous, useful, useless, understandable, theoretical, precise, clear, etc.;</i> adverbs: <i>illogically, truly, regularly, logically, incorrectly, unreasonably, incomprehensibly, unclearly, reasonably, understandably, theoretically, accurately, intelligently, clearly, etc.</i>
<u>ЛТГ «Human intellectual abilities characteristics»</u>	adjectives: <i>thoughtful, thinking, reasonable, smart, cunning, etc.</i>

Додаток Г2. ЛТГ «Work, process, production», «The degree of preparedness for any type of activity»

<u>ЛТГ «Work, process, production»:</u>	verbs: <i>to get involved (into work), to perform, to act, to do, to refine, to use, to establish, to process, to apply, to adapt, produce, to create, to build, to work, to be able, to learn, etc.;</i>
--	--

	nouns: <i>business, activity, product, method, technique, mechanism, skills, experience, application, product, production, work, means, technique, technology, labor, etc.</i>
<u>ЛТГ «The degree of preparedness for any type of activity»</u>	nouns: <i>quality, qualification, competence, mastery, skill, performance, professionalism, ability, efficiency, etc.</i>

Додаток Г3. ЛТГ «Actual information»

<u>ЛТГ «Actual information»:</u>	verbs: <i>to appeal, to know, to be based (on facts), etc.;</i> nouns: <i>data, details, knowledge, information, specifics, sample, details, calculations, information, statistics, facts, figures, etc.</i>
<u>ЛТГ «Confirmation of the objectivity of their conclusions»</u>	verbs: <i>to calculate, to give (definition), to prove, to concretize, to substantiate, to explain, to define, to confirm, to give an example, to check, to sort out, to draw a conclusion, to refer, to formulate, to clarify, to take into account etc.;</i> nouns: <i>argument, options, proof, reliability, research, experience, foundation, practice, example, verification, reference, experiment, etc.;</i> adverbs: <i>reliably, unambiguously, practically, theoretically, experimentally, etc.;</i> parenthesis: <i>they say, report, transmit, it is said, according to ..., of course, undoubtedly, without any doubt, obviously, certainly, of course, indisputably, really, probably, in fact, truly, in essence, according to essence, etc.</i>

Додаток Г4. ЛТГ «Comparison and classification», «Hierarchy»

<u>ЛТГ «Comparison and classification»</u>	verbs: <i>to highlight, to isolate, to group, to exclude, to classify, to separate, to subdivide, to dominate, to delimit, to divide, to distinguish, to disassemble (by composition), to distribute, to sort, to systematize, to compare, to structure, etc.;</i> nouns: <i>analogy, magnitude, type, exception, category, classification, criterion, inconsistency, basis, feature, parameter, similarity, advantage, sign, separation, difference, size, variety, category, genus, property, correspondence, ratio, comparison, structure, device, etc.;</i> adjectives: <i>similar, closer, more, higher, lower, further, larger, smaller, less, unlike, the same, similar, different, etc.;</i> adverbs: <i>more, exclusively, less, incommensurably, incomparably, predominantly, in comparison, comparing, comparably, etc.;</i> conjunctions: <i>as if, as, exactly, then, etc.;</i> adverbs: <i>like.</i>
<u>ЛТГ «Hierarchy»:</u>	nouns: <i>head, boss, subordinate, etc.;</i> adjectives: <i>secondary, main, significant, insignificant, unequal, equal, etc</i>

Додаток Д1. ЛТГ «Emotions, feelings»

ЛТГ «Emotions, feelings»	<p>verbs: <i>to be afraid, to believe, to worry, to be sad, to regret, to be angry, to love, to hope, to be nervous, to like - not like, to adore, to fear, to beware, to be frightened, to rejoice, to be disappointed, to repent, to be shy, to be bored, to be embarrassed, to be shy, to be ashamed, to endure, to grieve, to be horrified, to appreciate, etc.;</i></p> <p>nouns: <i>excitement, delight, admiration, grief, sadness, annoyance, pity, anger, fear, resentment, despair, panic, experience, sadness, joy, irritation, boredom, embarrassment, confusion, calmness, fear, shame, happiness, longing, anxiety, horror, despondency, ecstasy, rage, etc.;</i></p> <p>parenthesis: <i>to annoyance, to amazement, unfortunately, to shame, fortunately, to surprise, to horror, to misfortune, to joy, to happiness, fortunately etc.</i></p>
---------------------------------	---

Додаток Д2. ЛТГ «Influence on the emotional state of other people», «Evaluation of object», «Evaluation of people's behaviour»

ЛТГ «Influence on the emotional state of other people»	<p>verbs: <i>to excite, to disturb, to inspire, to involve, to praise, to bring, to annoy, to start, to hurt, to touch (soul), to annoy, to offend, to upset, to charm, to cheer up, to support, to amaze, to entertain, to kindle (passions), to laugh, to calm, to console, etc.</i></p>
ЛТГ «Evaluation of object»	<p>adjectives: <i>magnificent, delightful, ugly, graceful, wild, creepy, wonderful, elegant, interesting, cool, beautiful, better, bad, good, disgusting, awesome, charming, bad, amazing, lovely, pleasant, nasty, likable, boring, cool, touching, terrible, good, worse, etc.;</i></p> <p>adverbs: <i>gorgeously, delightfully, disgustingly, gracefully, wildly, creepily, wonderfully, elegantly, interestingly, badly, well, awesome, charmingly, boring, touchingly, terribly, etc.</i></p>
ЛТГ «Evaluation of people's behaviour»	<p>nouns: <i>aggressiveness, politeness, good breeding, hostility, diplomacy, friendliness, sincerity, arrogance, ingratitude, unfriendliness, responsiveness, etc.;</i></p> <p>adjectives: <i>aggressive, polite, well-mannered, hostile, diplomatic, friendly, sincere, ungrateful, unfriendly, sympathetic, tactful, etc.;</i></p> <p>adverbs: <i>aggressively, ugly, tactlessly, hostile, defiantly, humane, diplomatically, sincerely, beautiful, vile, impudently, inhumanely, unfriendly, insincere, ugly, dishonorably, indecently, dishonestly, kindly, friendly, foolishly, idiotically, decently, decently, tactfully, familiarly, well, honestly, etc.</i></p>

Додаток Д3. ЛТГ «Expression of emotions», «Emotions observed from the outside», «External expressions of emotions, mimic expression of an emotional state»

<u>JITG «Expression of emotions»</u>	<u>interjections:</u> <i>ah, oh, wow, oh-hoo, etc.</i>
<u>JITG «Emotions observed from the outside»</u>	<u>verbs:</u> <i>to splash out, to sulk, to pout, to surf (emotions surging), to whine, to be offended, to cry, to laugh, to smile, to grin, to whimper, etc.;</i> <u>nouns:</u> <i>indifference, anxiety, cheerfulness, sincerity, hypocrisy, gloominess, nervousness, disappointment, tears, laughter, smile, grin, etc</i>
<u>JITG «External expressions of emotions, mimic expression of an emotional state»</u>	<u>verbs:</u> <i>to look, to mock, to laugh, to smile, to grin, to smirk, etc.;</i> <u>nouns:</u> <i>look, tears, laughter, smile, grin, etc.</i>

Додаток Д4. JITG «Feeling, attitude towards someone/something», «Psychological distance», «Mental, emotional state of a person», «Mental qualities, personality traits»

<u>JITG «Feeling, attitude towards someone/something»</u>	<u>verbs:</u> <i>to worry, to be afraid, to believe, to fall in love, to admire, to be proud, to be sad, to trust, to be satisfied, to be dissatisfied, to sulk, to regret, to be interested, to be angry, to love, to hope, to be nervous, to like - dislike, to offend, to adore, to fear, to beware, to relate to, to despair, to grieve, to honor, to despise, to become attached to, to rejoice, to be disappointed, to repent, to be shy, to be bored, to be embarrassed, to sympathize, to be ashamed, to endure, to yearn, to tremble, to respect, to be surprised, to be horrified, to calm down, to appreciate, etc.;</i> <u>nouns:</u> <i>antipathy, gratitude, fun, relationships, guilt, excitement, delight, admiration, pride, grief, sadness, trust, annoyance, pity, anger, fear, love, distrust, hatred, unhappiness, resentment, chagrin, despair, experiences, joy, irritation, passion, shame, embarrassment, sympathy, happiness, longing, anxiety, enthusiasm, pleasure, horror, despondency, feeling, rage, etc.</i>
<u>JITG «Psychological distance»</u>	<u>nouns:</u> <i>friend, enemy, acquaintance, colleague, foe, girlfriend, comrade, etc.;</i> <u>adjectives:</u> <i>nearest, near, close, distant, dear, beloved, outsider, native, own, alien, etc.</i>
<u>JITG «Mental, emotional state of a person»</u>	<u>adjectives:</u> <i>cheerful, angry, sad, frightened, melancholic, gloomy, imperturbable, unhappy, pessimistic, cool, regretful, joyful, annoyed, restrained, boring, distressed, calm, happy, balanced, ashamed, etc.;</i> <u>adverbs:</u> <i>restlessly, painfully, scary, fun, sadly, annoyingly, sorry, great, disgustingly, awkwardly, unpleasantly, insulting, pleasantly, boring, funny, fearful, anxiously, etc.</i>
<u>JITG «Mental qualities, personality traits»</u>	<u>nouns:</u> <i>altruist, bore, optimist, pessimist, etc.;</i> <u>adjectives:</u> <i>irresponsible, unscrupulous, polite, cheerful, well-mannered, mischievous, quick-tempered, flexible, proud, delicate, kind, trusting, friendly, greedy, caring, withdrawn, shy, angry, vindictive, sincere, insolent,</i>

	<i>impudent, distrustful, tedious, touchy, sociable, cautious, sympathetic, quick-witted, shy, vulnerable, uninhibited, modest, secretive, courageous, tactful, quiet, dull, honest, selfish, etc.</i>
--	--

Summary

The presented work is dedicated to the problem of speech portrait of two protagonists in Arthur Conan Doyle's famous stories – of Sherlock Holmes and Dr. Watson. So, the current investigation is focused on comparing Sherlock Holmes' characters as presented in the original book by Arthur Conan Doyle and in the BBC TV show «Sherlock» with Benedict Cumberbatch and Martin Freeman.

The problem of speaking images has acquired a special importance nowadays in the light of interest in this topic of various scholars – linguists, psychologists, social scientists, etc.

The peculiarity of the given study lies in a contrastive investigation of the structural-and-communicative sentence types presented in the original and the modern Sherlock Holmes' and Dr. Watson's speech portraits basing on practically the same stories.

The object of the paper are Sherlock Holmes' and Dr. Watson's speech portraits.

The subject of the paper is lingual means of its representation.

The objective of the research is to define the substantial differences and similarities between the two speech images of the same characters (Sherlock Holmes and Dr. Watson) in the book and in the TV show and to single out Sherlock Holmes' socitype.

The objective of the work determined the following **tasks**:

- to analyze the belles-lettres text and detective prose peculiarities;
- to differentiate between the notions of speech and language portraits;
- to outline the basic structural and communicative types of sentences in English;
- to outline peculiarities of various film adaptations including TV show;
- to describe Sherlock Holmes' speech portraits in the book and in the TV series and analyze their peculiarities.

- to describe Dr. Watson's speech portraits in the book and in the TV series and analyze their peculiarities.

The research has been done on the basis of the original story by Arthur Conan Doyle «A Study in Scarlet» and one of the episodes of the TV series «Sherlock» (filmed in 2010) starring Benedict Cumberbatch - «A Study in Pink», vaguely based on the story mentioned.

The **material** of the investigation counts 2000 speech samples altogether obtained by consecutive selection.

The research relies substantially on the application of such linguistic **methods** and approaches as consecutive selection, qualitative and quantitative analysis, elements of diachronic research, surface structure analysis, descriptive method.

Conceptually, the research is based on the traditional understanding of a character in fiction in literary semantics by Morozova I.; Pozharytska O.; Hochman B; Rimmon-Kenan Sh; Mead G., the notion of speech portrait as given by Yu. Karaulov; and on the classical syntactic analysis as suggested by I. Morozova, M. Blokh, O. Pozharytska.

Having analyzed Sherlock's and Watson's speech portraits, both in the book and in the TV episode, (2000 samples in total), we have come to the following conclusions.

The most striking differences are revealed in the structural and communicative sentence types used by the famous detective in the short story and on TV. In contrast to the posh and sophisticated book character, who often uses compound and complex sentences (40%), the TV Sherlock predominantly uses simple sentences (80%), which brings him more up-to-date and makes him sound more off hand, cynical and ironic.

In his choice of communicative sentence types, the TV character is much more expressive and aggressive, especially when communicating with Dr. Watson or the Scotland Yard detective staff, than the «original» Sherlock, who is rather reserved and educated. The usage of 21% interrogative sentences by the TV character in comparison with 12,6 % by the book character underlines the TV character's

inquisitive nature and enthusiasm about conversations. His tendency to rhetorical questions points out his mocking nature. It is also noteworthy that the TV detective uses imperatives in 6% of all cases, while the book character resorts to them twice as rarely. This speech feature shows Benedict Cumberbatch's Sherlock as bossier and more authoritative as well as more eager to interact with people around.

Furthermore, the TV Sherlock uses curse language and talks much more emotionally than his book prototype.

Thus, summing up, we can conclude that the original character created by Artur Conan Doyle is supposed to be more clammed up and less talkative than his modern embodiment from the TV series. He packs up more deductions and logical reasoning in his complex and compound utterances. The canon Sherlock Holmes is more reserved and has a mild sense of humour. He is a typical introvert, unwilling to give a voluminous communicative input in conversation.

The modern image of Sherlock Holmes brought to the screen by Benedict Cumberbatch, though calling himself «*a highly active sociopath*», is far more talkative and enthusiastic about people. However, instead of building up relationships of any kind, he mocks at them and strikes aggressive dialogues, full of questioning and orders. His comparatively short and simple sentences show him as a contemporary nervous and business-like person.

After analyzing Sherlock's speech, we found that the following speech characteristics can be distinguished from both characters:

1. Sherlock is a confident character in his judgments.
2. The hero asks the question, the answer to which he most often knows, only for the purpose of unraveling the matter from new sides.
3. The detective is a sarcastic hero whose humor is most often offensive to others.

The great difference between the two images of the same character can be motivated by social and historical changes in the British society. In fact, Sherlock Holmes, played by Benedict Cumberbatch, is a reflection of his time. The 21st century is gradually erasing the norms of old England, with Sherlock becoming quite

pragmatical, with no manners or culture of behaviour, a rather cruel and unbearable personality.

As to Dr. Watson's speech portrait, in this case much less changes have been recorded. In «A Study in Scarlet» Watson's speech is absolutely dominated by simple affirmative sentences. Simple sentences are 60% of his speech, while TV Watson in «A Study in Pink» employs simple sentences in 85%, which means the character is not much expressive and emotional. The number of interrogative sentences is almost equal: «A Study in Scarlet» - 32%, «A Study in Pink» - 38%, which tells us about calm nature of Dr. Watson.

After analyzing the speech of John Watson, we found that the following speech characteristics can be distinguished from both characters:

1. John Watson is a constant and devoted friend of Sherlock Holmes.
2. The doctor's pessimism and negative attitude towards the genius detective changes to admiration and inclination for his talent, which leads to a diary/blog about the adventures of Sherlock Holmes.
3. Serving as a backdrop for shading Sherlock Holmes "superman," Dr. Watson does not lose his uniqueness and becomes a worthy student of his neighbour and best friend Sherlock Holmes.

Thanks to the art of cinema, we have the opportunity to observe the modernization and changes of classic characters, to see the similarities and changes that make each hero of the story or series unique and unique in the eyes of the reader or the viewer.

What keeps the two Sherlock Holmeses together (besides the background characters and certain plot lines) is the detective's genius and talent for solving mysteries. At the same time, Dr. Watson is a constant Sherlock's helper and soulmate which makes his character iconic. The thing is that the understanding of what a genius should be like as a person and, hence, as an interlocutor has changed over time.